

Obraz a jazyk

Sémiologie a dekonstrukce v dějinách
umění

- 19.4. Klára Hudáková – Stephen Melville: The Temptation of New Perspectives
- 3.5. Matěj Mikloš – Craig Owens: The Allegorical Impulse
- 17.5. Dita Ranzi – Andrew Benjamin: Anselm Kiefer's Iconoclastic Controversy; Andrew Benjamin: Derrida, Architecture and Philosophy

Kritický revizionismus v dějinách umění – „New Art History“

Ján BAKOŠ, *Štyry trasy metodológie dejín umenia*, Bratislava:
Veda / Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2000

Dekonstruktivisticko-sémiologický proud

- Zpochybňování korespondenční teorie pravdy, ideologie,
diskurs, kontext uměleckého díla, problematika vztahů
moci, rasa, gender, různost kultur, společenské třídy,
epistemologické otázky

- T. J. Clark, Albert Boim, Alan Wallach, Rosalind Krauss, Svetlana Alpers, Griselda Pollock, John Barrell, Meyer Schapiro, John Tagg, Laura Mulvey, Peter Fuller, Michael Camille atd.
- Donald Preziosi, Norman Bryson, Mieke Bal, Donald Kuspit, Victor Burgin, George Didi-Huberman (blíže k dekonstrukci)

Lingvistika a sémiologie v dějinách umění

Umělecké dílo – znak, jazyk

Analogie obraz/slovo

- Jan Mukařovský
- Debata o aplikovatelnosti sémiotických metod F. de Saussura a Ch. S. Peirce
- Meyer Schapiro, Pierre Francastel, Louis Marin, raný Michael Baxandall
- *„hieraticky nadřadit slovo obrazu, vypovídatelné nad viditelné, jazykovou referenci nad výtvarnou reprezentaci“*

Louis Marin:

- divák prohlíží obraz „jazykově“, lze aplikovat pravidla lingvistiky
- předpoklad sémiologie: jazyk lze považovat za modelový znakový systém, platný i pro vizuální obraz

Michael Baxandall:

- *Giotto and the Orators* (1971)
- Jazyk = habitus myšlení, „jazykový determinismus“ (Sapir, Whorf) ... tedy i umění ovlivněno jazykem
- *Patterns of intention* (1985) – ústup od jazykového determinismu; jazyková analýza se přesouvá z um. díla na diskurz dějin umění; popis v sobě vždy již obsahuje vysvětlení; interpretativní deskripce/inferenční kritika

Poststrukturalistické (dekonstruktivní) dějiny umění (stále úzce spjatý se sémiologií)

- ustupuje od verbální dominance obrazu
- M. Foucault (Toto není fajfka), R. Barthes (Rétorika obrazu, Světlá komora), J. Derrida, Jean Paris
- Michael Baxandall, Norman Bryson W. J. T. Mitchell, Hubert Damisch, Donald Preziosi, David Summers, Mieke Bal atd..
- sémiologická metodologie se uplatňuje na kritiku uměleckohistorického diskursu
- není (1) psaní/ myšlení o (2) objektu/ obraze. Je jen (1) psaní-o-obraze/ myšlení-o-obraze.

Donald Preziosi

Art of Art History: A Critical Anthology (1998)

Rethinking Art History: Meditation on a Coy Science (1989)

- dějiny umění
- kritická teorie
- sémiotika
- dekonstrukce

- Archeologie disciplíny: analýza základních pozic a metafor dějin umění
- Zlatý věk dějin umění – anachronismus, zrcadlem pozorovatelů
- DU založeny na metafyzice přítomnosti:
1.) univerzální fenomén umění, 2.) evoluční vývoj, 3.) význam-obsah uměleckého díla

- **Metafory dějin umění:**

lidský život – doba – dějiny

umělec = jeho dílo

umělecké dílo = mluvní akt

Aparát DU: Panopticon (M. Foucault)

- „Epistemologická scénografie ospravedlňuje, naturalizuje a centralizuje určitý druh diskursivních zápisů, zatímco marginalizuje jiné.“

